

**UCHWAŁA NR XXVII/490/16
RADY MIASTA BYDGOSZCZY
z dnia 23 marca 2016 r.**

w sprawie przyjęcia informacji o realizacji „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Bydgoszczy w latach 2005 – 2015” za lata 2012 – 2015 wraz z wnioskami w tym zakresie

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r. poz. 1045, poz. 1515 i poz. 1890) oraz art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1045, poz. 1445 i poz. 1890) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163, poz. 693, poz. 1058, poz. 1240, poz. 1310 i poz. 1607)

uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjąć informację o realizacji „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Bydgoszczy w latach 2005-2015” za lata 2012 - 2015 wraz z wnioskami w tym zakresie, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

dr Zbigniew Sobociński

Uzasadnienie

1. Przedmiot regulacji:

Przedmiotem regulacji jest przyjęcie przez Radę Miasta Bydgoszczy informacji o realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych za lata 2012-2015 wraz z wnioskami w tym zakresie.

2. Omówienie podstawy prawnej:

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych gminy i powiatu o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej i powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

3. Konsultacje wymagane przepisami prawa:

Nie dotyczy. Uchwała nie wymaga konsultacji.

4. Uzasadnienie merytoryczne:

Przyjęcie informacji o realizacji „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Bydgoszczy w latach 2005-2015” za lata 2012 - 2015 wraz z wnioskami w tym zakresie ma na celu zapoznanie Rady Miasta z wynikami podjętych działań oraz wskazanie szczegółowych metod i sposobów najskuteczniejszej realizacji ustawowych zadań objętych Strategią.

5. Ocena skutków regulacji:

Przyjęcie niniejszej uchwały nie powoduje skutków finansowych dla budżetu Miasta

Dyrektor
Miejskiego Centrum Pomocy Społecznej
w Bydgoszczy

Renata Debińska

Załącznik do
Uchwały nr XXVII/430...../16
Rady Miasta Bydgoszczy
z dnia 22... marca 2016r.

INFORMACJA O REALIZACJI
„STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
MIASTA BYDGOSZCZY NA LATA 2005 – 2015”

za lata 2012 – 2015

wraz z wnioskami w tym zakresie

Bydgoszcz , marzec 2016 r.

WPROWADZENIE

„Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bydgoszczy na lata 2005 – 2015” została przyjęta przez Radę Miasta Uchwałą NR LXII/1174-05 dnia 28 grudnia 2005 roku. W tworzeniu i realizacji celów strategii uczestniczyły jednostki miasta, które statutowo zajmują się zadaniami z zakresu polityki społecznej.

W dokumencie tym przedstawiono:

- charakterystykę miasta,
- infrastrukturę pomocy społecznej,
- diagnozę problemów społecznych,
- obszary problemowe,
- określono cele, priorytety i kierunki działań.

Do chwili obecnej informacje o realizacji strategii przedstawiane były trzykrotnie. Przyjęte one zostały uchwałami Rady Miasta Nr XXV/325/07 z dnia 19 grudnia 2007 r. za lata 2006 – 2007, Nr LXVI/1006/10 z dnia 26 maja 2010 r. za lata 2008-2009 oraz Nr XXX/597/12 z dnia 27 czerwca 2012r. za lata 2010 - 2011

W opracowaniu niniejszej informacji wykorzystano materiały oraz analizy statystyczne przygotowane i przedstawione przez:

Urząd Miasta Bydgoszczy – Wydział Zdrowia, Świadczeń i Polityki Społecznej,
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
Powiatowy Urząd Pracy,
Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA”,
Centrum Integracji Społecznej.

Niniejsza informacja przedstawia diagnozę problemów społecznych miasta Bydgoszczy w latach 2012 – 2015 oraz działania podjęte w tym okresie dla osiągnięcia celów strategicznych określonych obszarów problemowych.

DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH MIASTA BYDGOSZCZY

Codziennemu życiu Bydgoszczan towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenia. Zmuszają one część społeczności Bydgoszczy do szukania różnych form pomocy, w tym także korzystania z pomocy społecznej. Kompleksowe, coroczne ocena zasobów pomocy społecznej, przyjmowane w uchwałach Rady Miasta Bydgoszczy wskazują, iż przyjęta i realizowana przez władze miasta Bydgoszczy polityka społeczna, a zwłaszcza działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz jednostek współdziałających w realizacji zadań z zakresu tej polityki przynosiła i przynosi zamierzone i optymalne efekty. Jak wynika z danych liczbowych skala potrzeb społecznych od kilku lat charakteryzuje się tendencją spadkową. Niewątpliwym wpływem na to miało i ma skuteczne zaspokajanie określonych potrzeb oraz przeniesienie punktu ciężkości działań na szeroko rozumianą pracę socjalną. To także dowód, że określone w strategii rozwiązywania problemów społecznych zadania są skutecznie realizowane.

W latach objętych niniejszą informacją decyzje o przyznaniu świadczeń z pomocy społecznej otrzymało odpowiednio w roku 2012 – 12 482 osoby, 2013 – 13.651 osób, 2014 – 11432 osoby i 2015 – 11271 osób.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do pomocy społecznej w dalszym ciągu pozostają ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz długotrwała lub ciężka choroba. Powodem przyznania pomocy bywa także alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, sieroctwo i narkomania oraz bezdomność.

Analizując dane będące przedmiotem niniejszej informacji obserwuje się spadek liczby osób otrzymujących pomoc z tytułu ubóstwa. W roku 2012 pomoc ta skierowana była do 8.293 środowisk, w 2013 do 8.697, w 2014 do 8.343, a w 2015 do 7. 306 środowisk. Przewiduje się, że tendencja spadkowa utrzymać się będzie w dalszym ciągu i w latach następnych nie powinna przekroczyć 6.500 środowisk. Zjawisko malejącej liczby rodzin dotkniętych ubóstwem, pomimo zmniejszania się liczby mieszkańców, ma niewątpliwie związek z ogólnym rozwojem gospodarki, ale także z prawidłową i skuteczną działalnością pomocy społecznej i innych instytucji nastawionych, oprócz doraźnej pomocy, na reintegrację społeczną i zawodową. Na prawie niezmiennym poziomie utrzymuje się natomiast liczba świadczeń, których główna przyczyna są bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Jak wykazano we wspomnianej wyżej ocenie zasobów pomocy społecznej ich wielkość i stopień realizacji zadań uznano za dobry. Ocena ta, podobnie jak analiza realizacji strategii zwraca wszakże uwagę na potrzebę bieżącego i dalszego dostrzegania ogromu potrzeb społecznych, dotyczących m.in. problemu bezrobocia, problemów zdrowotnych, w tym schorzeń psychicznych, procesu starzenia się społeczeństwa, a także procesowi szeroko rozumianej pieczy zastępczej i wsparcia rodziny.

OBSZARY STRATEGICZNE

Strategię rozwiązywania problemów społecznych budowano wokół siedmiu obszarów problemowych, których aktualność i ważność nie uległa zmianie. Poniżej podane są informacje z realizacji określonych priorytetów i kierunków działań, zmierzających do osiągnięcia celu strategicznego określonego dla poszczególnego obszaru .

I. Opieka nad ludźmi w podeszłym wieku

Cel strategiczny

- ochrona jakości życia i poprawa funkcjonowania osób w podeszłym wieku

Na terenie Bydgoszczy mieszka blisko 360 000 osób, z czego blisko 70 000 stanowią mieszkańcy w wieku 60 lat i więcej. Stanowi to blisko 23 % populacji. Zdecydowana większość seniorów nie ma problemów natury finansowej, ekonomicznej czy socjalnej. Posiadają własne źródła utrzymania (emerytury i renty), własne mieszkania oraz znajdują się pod opieką najbliższej rodziny. Oferta podmiotów realizujących politykę społeczną,

w zdecydowanej większości, skierowana jest zatem do tej grupy osób starszych, która boryka się z problemami i których nie udaje się rozwiązać bez odpowiedniego wsparcia. Obejmują one przede wszystkim zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, w tym zapewnienie miejsca pobytu, podtrzymanie ich sprawności ruchowej i intelektualnej, a także aktywności społecznej, kulturalno-oświatowej oraz łagodzenie trudności związanych z wiekiem.

Do podstawowych elementów systemu opieki nad osobami starszymi, realizowanych w Bydgoszczy należały:

Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych wymagających opieki w ich środowisku zamieszkania i środowisku lokalnym, poprzez:

- 1) pracę socjalną,
- 2) usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze,
- 3) działalność Domów Dziennego Pobytu.

Zapewnienie całodobowej opieki w placówkach stacjonarnych, poprzez:

- 1) umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych,
- 2) umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w domach pomocy społecznej

Praca socjalna jest elementem szeroko pojętej działalności na rzecz osób, które z powodu określonych problemów socjalno-bytowych wymagają pomocy w formie świadczeń materialnych i niematerialnych. Działania pracowników socjalnych realizowane są w ramach 6 rejonowych ośrodków pomocy społecznej obejmujących poszczególne dzielnice i rejony miasta. W zakresie objętym pracą z osobami starszymi proces ten obejmuje podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających głównie na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, w tym zawieranie umów alimentacyjnych, porozumień na świadczenie usług, zapewnienie osobom uprawnionym usług w ramach pielęgnarskiej opieki środowiskowej, uwrażliwienie społeczności lokalnych na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, także rozpowszechnienie idei wolontariatu, objęcie opieką wolontarystyczną osób potrzebujących opieki, skorzystanie przez osoby starsze i niepełnosprawne z przysługujących uprawnień np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego itp. Istotne znaczenie ma również wypłacanie osobom tego wymagających zasiłków pieniężnych na zaspokajanie określonych potrzeb, do których w szczególności należą zasiłki przeznaczane na leki, środki higieniczne, opał itp.

Usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze to pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych. Ustawa o pomocy społecznej wskazuje, że pomoc w formie usług przysługuje osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina nie może takiej pomocy zapewnić. Usługi świadczone są w mieszkaniu osoby, która potrzebuje

pomocy. Usługi opiekuńcze mogą obejmować pomoc w codziennych zajęciach, takich jak robienie zakupów, sprzątanie, gotowanie, załatwianie spraw w urzędach, mycie, kąpanie, ubieranie, pomoc dla osób chorych, dozowanie leków, prześciełanie łóżka, zapobieganie powstawaniu odleżyn i oparzeń, karmienie, w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z rodziną i otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze – np. pielęgnacja wspierająca proces leczenia, rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu zgodnie z zaleceniami lekarskimi lub zaleceniami specjalisty z zakresu rehabilitacji ruchowej lub fizjoterapii. Jest to szczególny rodzaj usług dostosowanych do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Są one świadczone przez specjalistów np. pielęgniarzy, rehabilitantów, fizjoterapeutów. Średnio w miesiącu z tej formy pomocy korzysta około 620 osób. Niezależnie od powyższych form osobom potrzebującym świadczona jest tzw. pomoc sąsiedzka wykonywana w ramach prac społecznie użytecznych.

Liczba osób objętych pomocą i liczba wykonanych godzin usług opiekuńczych w latach 2012-2015

Rok	Liczba osób	Liczba godzin
2012	313	93.160
2013	337	92.614
2014	552	108.399
2015	725	121.076

W ramach organizowanych prac społecznie użytecznych część osób bezrobotnych będących jednocześnie beneficjentami pomocy społecznej, kierowana była przez ośrodki pomocy społecznej i Powiatowy Urząd Pracy do tzw. „pomocy sąsiedzkiej”. W jej ramach osoby starsze uzyskały pomoc w sprzątanii, robieniu zakupów, przygotowywaniu posiłków, załatwianiu spraw urzędowych, zaopatrzeniu w leki oraz pomocy przy wizytach w przychodni zdrowia, paleniu w piecu. Pomoc ta wynosiła około 10 godzin tygodniowo dla jednej osoby, maksymalnie 40 godzin w miesiącu.

Liczba osób i liczba godzin świadczonej pomocy w formie tzw. „pomocy sąsiedzkiej” w latach 2012-2015

Rok	Liczba osób objętych pomocą	Liczba godzin
2012	288	82959,50
2013	289	80.057,50
2014	284	63.763,00
2015	121	19.450,50

Osobami wykonującymi „pomoc sąsiedzka” w ramach prac społecznie użytecznych mogą być tylko osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Przy jednoczesnym braku umiejętności i predyspozycje do pracy z osobami starszymi powoduje to często trudności w pozyskiwaniu chętnych do tej formy pracy.

Domy dziennego pobytu

Niewątpliwie bardzo ważną rolę spełnia system wsparcia dziennego, ponieważ pozwala na aktywizację życiową człowieka starszego, samotnego oraz pomaga w utrzymaniu dobrej kondycji psycho-fizycznej. Ponadto odciąża opiekunów będących często osobami czynnymi zawodowo – w sprawowaniu codziennej opieki nad najbliższymi. W omawianych domach dziennego pobytu w zajęciach uczestniczyło około 120 osób. Dienne formy pomocy społecznej zapewniały osobom różne formy aktywności, urozmaiconą terapię zajęciową, rehabilitację leczniczą, promują aktywność i samodzielność osób starszych, a także inicjowały i podtrzymywały ich integrację społeczną. Podstawowym zadaniem ośrodka była w szczególności aktywizacja i utrzymanie osób starszych w ich naturalnym środowisku. Zadanie to powierzono organizacjom pozarządowym wyłonionym w drodze konkursu. Mieszkańcy Bydgoszczy mogli latach 2012-2015 skorzystać z pobytu w jednym z dwóch domów dziennego pobytu położonych na terenie miasta:

- Dom Dziennego Pobytu przy ul. Kapuściska 10 – prowadzony przez organizację pozarządową Bydgoska Pomoc Społeczna – przeznaczony dla 65 osób starszych w tym 15 dla osób z chorobą Alzheimera

- Dom Dziennego Pobytu przy ul. Jodłowa 14 - prowadzony przez organizację pozarządową „Stowarzyszenie z Potrzeby Serca” - przeznaczony dla 55 osób starszych.

W latach 2012-2015 placówki realizowały zadania statutowe w zakresie działalności opiekuńczo-terapeutycznej oraz w zakresie integracji społecznej. W wyniku podejmowanych działań domy „wtopiły się” w lokalne środowisko dzięki licznym kontaktom z klubami seniora, szkołami, uczelniami, administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi. Zajęcia uzależnione są od potrzeb i możliwości przebywających tu osób. Działania skupione są na organizacji zajęć przede wszystkim grupowych. W placówce prowadzone są zajęcia relaksacyjne, gimnastyka, gry zabawy ruchowe, spacer, wycieczki. Seniorzy przebywają w placówkach z poczuciem bezpiecznego i godnego przeżywania kolejnych dni, będąc jednocześnie otwarci na potrzeby innych osób ze swojego otoczenia. W ten sposób kształtował się obraz seniora aktywnego, zaangażowanego w życie społeczności lokalnej. W obu placówkach realizowany był także projekt dożywania podopiecznych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy.

Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy

W latach 2012 – 2015 zakład nadal pozostawał jedyną gminną placówką zapewniającą całodobową opiekę obejmującą świadczenia o charakterze pielęgnacyjnym, opiekuńczym i rehabilitacyjnym z uwzględnieniem kontynuacji leczenia farmakologicznego i dietetycznego dla pacjentów nie wymagających leczenia szpitalnego. Po zakończeniu, w roku 2012, remontu i prac inwestycyjnych pojemność zakładu zwiększyła się do 40 miejsc, jednak nadal na pobyt w placówce oczekuje ok. 80 pacjentów, a okres oczekiwania wynosi kilka miesięcy.

Domy pomocy społecznej

W celu zabezpieczenia usług opiekuńczych całodobowo zapewnia się pomoc w domach pomocy społecznej. W Bydgoszczy dwa domy zapewniały opiekę 245 osobom starszym, a na umieszczenie w tych domach średnio każdego roku oczekiwało około 70 osób. Osoby starsze w latach 2012-2015 otrzymały pomoc między innymi w funkcjonujących na terenie Miasta Bydgoszczy domach pomocy społecznej:

- Dom Pomocy Społecznej „Jesień Życia” – ul. Mińska 15 - 75 osób w podeszłym wieku
- Dom Pomocy Społecznej „Promień Życia” – ul. Łomżyńska 54 - 170 osób somatycznie chorych

Ponadto opieka całodobowa zabezpieczana była przez domy pomocy społecznej poza Bydgoszczą.

Liczba osób przebywających poza Bydgoszczą w domach pomocy społecznej dla osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych fizycznie i somatycznie chorych w latach 2012-2015

Rok	Liczba osób
2012	130
2013	103
2014	100
2015	126

W latach 2012-2015 znacznie wzrosła liczba osób skierowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej do domów pomocy społecznej. Wg danych na 31 grudnia 2015 w domach pomocy społecznej przebywało 371 osób starszych w tym 126 poza Bydgoszczą. Najwięcej stanowiły osoby przewlekle somatycznie chore, na drugim miejscu osoby w podeszłym wieku, a na trzecim osoby niepełnosprawne fizycznie. Wydatki na utrzymanie mieszkańców miasta Bydgoszczy w domach pomocy społecznej znacząco rosną z roku na rok. Powyższe dane potwierdzają wzrost zapotrzebowania na pomoc całodobową dla osób starszych. W zakresie warunków lokalowych i terapeutycznych obydwie placówki posiadają wymagany standard i zapewniają miejsca stałego pobytu z pełną bazą opiekuńczo-pielęgniarską, terapeutyczną i rehabilitacyjną. Przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych, sukcesywnie wyposażane są w łóżka rehabilitacyjne. Organizacja domów wpisuje się w realizację celów strategii w zakresie ochrony jakości życia i poprawy funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych, poszanowania ich praw, integracji ze społeczeństwem oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W ramach integracji ze społecznością lokalną podejmowane były działania w kierunku utrzymywania kontaktów z dziećmi w wieku przedszkolnym, szkolnym, młodzieżą, studentami oraz osobami dorosłym w ramach spotkań okolicznościowych i wolontariatu.

Wnioski:

- w celu zachowania samodzielności, niezależności życiowej, aktywności dostosowanej do potrzeb i wieku należy nadal świadczyć usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz rozszerzać działalność domów dziennego pobytu, w tym dla osób z chorobą Alzheimera oraz domy pomocy społecznej,
- kontynuować w przedmiotowym zakresie współpracę z partnerami społecznymi,
- podjąć działania w celu utworzenia kolejnego zakładu pielęgnacyjno-opiekuńczego,
- w miarę potrzeb i możliwości finansować zdrowotne programy profilaktyczne, zwłaszcza dla osób starszych.

II. Opieka nad dzieckiem i rodzina

Cel strategiczny

- **wspieranie rodziny jako podstawowego i naturalnego środowiska rozwoju dziecka poprzez usprawnianie funkcjonowania systemu instytucji i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie oraz zapobieganie kryzysom rodziny i wspieranie rodzin w kryzysie ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży**

Problemem, z którymi od wielu lat stykają się instytucje pomocy społecznej stanowią rodziny z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi. Najczęściej niezaradność rodziny w opiece i wychowaniu własnych dzieci łączy się z innymi dysfunkcjami takimi jak uzależnienie od środków psychoaktywnych, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, zawodowych wyrażające się m.in. w postaci niedojrzałości emocjonalnej, problemach we współżyciu z ludźmi, trudnościach adaptacyjnych, niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, problemach wychowawczych w środowisku rodzinnym, szkolnym ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, łamania przez dzieci i młodzież panujących obyczajów, norm i wartości. Stąd przyjęty w strategii rozwiązywania problemów społecznych i realizowany model oddziaływań oparty jest na podstawowych filarach oddziaływań:

1. Systemie świadczeń społecznych i rodzinnych,
2. Systemie pomocy instytucjonalnej

System świadczeń społecznych i rodzinnych

Większość zadań z tego zakresu to zadania zlecone z zakresu administracji rządowej wypłacane ze środków budżetu państwa. Wyjątek stanowią jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka oraz wypłata dodatków mieszkaniowych które finansowane są przez gminę. Zadania te realizuje Wydział Zdrowia, Świadczeń i Polityki Społecznej Urzędu Miasta Bydgoszczy. Zakres udzielonej pomocy w tym zakresie w latach 2012 – 2015 oraz ilość osób pobierających świadczenia ilustrują poniższe tabele:

Lp.	RODZAJ ŚWIADCZENIA	RODZAJ ZADANIA	WYSOKOŚĆ W ZŁ			
			2012	2013	2014	2015
I.	ŚWIADCZENIA RODZINNE		48 621 540	47 263 098	45 326 707	50 317 108
	Zasiłek rodzinny : - na dzieci w wieku do 5 lat - na dzieci w wieku 5 – 18 rż - na dzieci w wieku od 18 – 24 rż	zlecone	3 409 451 9 522 707 1 443 669	3 336 404 10 011 013 1 512 485	2 999 260 9 314 209 1 366 775	2 844 130 9 007 316 1 225 234
	Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:					
	Urodzenia dziecka	zlecone	837 000	894 000	786 000	784 000
	Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	zlecone	2 498 823	2 026 834	1 285 498	1 244 845
	Samotnego wychowywania dziecka	zlecone	1 978 050	1 831 452	1 688 780	1 552 485
	Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	zlecone	1 729 920	1 620 000	1 552 800	1 562 240
	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego - na dziecko do 5 lat - na dziecko powyżej 5 rż	zlecone	159 840 782 720	146 100 763 520	141 900 714 240	130 980 688 140
	Rozpoczęcia roku szkolnego	zlecone	981 900	915 700	842 100	798 400
	Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania - z tytułu zamieszkiwania - z tytułu dojazdów	zlecone	6 390 4 350	8 910 5 350	9 540 3 700	7 650 6 434
	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	zlecone	3 152 000	2 274 000	2 515 000	2 419 000
	Świadczenie pielęgnacyjne	zlecone	8 306 317	7 521 609	7 924 351	13 684 160
	Dodatek do świadczenia pielęgnacyjnego	zlecone	---	480 500	2 700	0
	Specjalny zasiłek opiekuńczy	zlecone	---	236 741	498 594	869 789
	Zasiłek pielęgnacyjny	zlecone	13 808 403	13 678 480	13 681 260	13 492 305
	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka wypłacana z budżetu Miasta Bydgoszczy	własne gminy	875 000	880 000	850 000	831 000
III.	FUNDUSZ ALIMENTACYJNY	zlecone	16 372 795	17 040 187	16 970 863	16 471 563
IV.	DODATKI MIESZKANIOWE	własne gminy	16 512 835,60	18 663 571,32	19 554 122,92	19 478 565,01
V.	DODATKI ENERGETYCZNE	zlecone	---	---	228 189,26	308 223,43

Lp.	RODZAJ ŚWIADCZENIA	ILOŚĆ RODZIN POBIERAJĄCYCH ŚWIADCZENIA			
		rok 2012	rok 2013	rok 2014	rok 2015
1.	ŚWIADCZENIA RODZINNE	13 251	12 474	12 225	12 008
	jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka / rządowa /	3152	2 274	2 515	2 419
	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka /art. 22 a ustawy o świadczeniach rodzinnych	875	880	850	831
2.	ŚWIADCZENIA ALIMENTACYJNE (zaliczka alimentacyjna, fundusz alimentacyjny)	2 451	2 316	2 282	2 308
3.	DODATKI MIESZKANIOWE	11 511	11 980	11 934	11 382
4.	DODATKI ENERGETYCZNE	---	---	4 238	4 448

Instytucjonalna działalność placówek opiekuńczo wychowawczych, mieszkań chronionych oraz organizacja pieczy zastępczej

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie dnia 1 stycznia 2012r. wprowadziła nowe rozwiązania systemowe. Realizacja działań w ramach stworzonego systemu należy do zadań jednostek samorządu terytorialnego i organów administracji rządowej, współpracujących ze środowiskiem lokalnym i innymi podmiotami. Celem priorytetowym jest wsparcie rodziny biologicznej w wypełnianiu jej podstawowych funkcji. W przypadku, gdy praca z rodziną nie przynosi oczekiwanych rezultatów, a dobro dziecka jest zagrożone konieczne jest zapewnienie mu opieki poza rodziną poprzez umieszczenie w pieczy zastępczej.

Instytucjonalna opieka nad dzieckiem na terenie miasta Bydgoszczy realizowana była przez następujące placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych
- Rodzinny Dom Dziecka ul. Charzykowska 18a

Wymieniona ustawa wprowadziła zmiany co do ilości i wieku dzieci umieszczonych w pieczy instytucjonalnej. W wyniku tych zmian w strukturze BZPOW działają:

placówki interwencyjne przy ul. Traugutta (30 miejsc) i przy ul. Stolarskiej (20 miejsc). Pierwsza z nich nakierowana jest na przyjęcie dzieci i młodzieży w wieku starszym, druga placówka jest przygotowana organizacyjnie, kadrowo i lokalowo na przyjęcie dzieci młodszych. Zadaniem placówek jest przyjęcie każdego małoletniego z terenu miasta Bydgoszczy w sytuacji kryzysowej, wymagającej zabezpieczenia profesjonalnej opieki i zabezpieczenia w formie zamieszkania , odzieży , leków .itp

placówki socjalizacyjne według stanu na 31 grudnia 2015 obejmują 7 mieszkań usamodzielnienia, których mieszkańcami są wychowankowie w wieku około 6-22 lat i zapewnia miejsca dla 88 dzieci. 10 miejsc socjalizacyjny zapewnionych jest również w placówce przy ul. Stolarskiej 2. W placówkach tych dzieci mogą przebywać aż do momentu usamodzielnienia się nie dłużej jednak niż do 25 roku życia, jeżeli uczą się. Liczba zamieszkujących w poszczególnych mieszkaniach wynosi od 10 do 14 wychowanków i zależna jest od metrażu mieszkania oraz wyposażenia (ustawowo max 14 dzieci).

placówki wsparcia dziennego w ramach których funkcjonuje hostel oraz trzy grupy wsparcia dziennego.

Hostel przy ul. Dunikowskiego 2 z ustalonym limitem 30 miejsc przeznaczony jest głównie dla rodziców z dziećmi znajdujących się w sytuacji kryzysowej (głównie ofiar przemocy domowej). Ponadto oferta hostelowa adresowana jest dla osób dorosłych, które znalazły się w sytuacji kryzysowej, oczekujących na umieszczenie w specjalistycznym ośrodku lub instytucji, będących w sytuacji kryzysowej (porzucenie, przemoc, nieporadność), a także małoletnich matek nie mogących przebywać w środowisku.

Grupy wsparcia dziennego funkcjonujące przy 2 placówkach (ul. Traugutta – 2 grupy, ul. Stolarska – 1 grupa) z limitem 45 miejsc. Ich oferta jest skierowana dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych, które rokuje pozytywną zmianę i rodzice są zmotywowani do zmian.

Funkcjonująca na terenie miasta Bydgoszczy placówka opiekuńczo-wychowawcza Rodzinny Dom Dziecka przy ul. Charzykowskiej 18a zgodnie z wymogami ustawowymi została objęta wsparciem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. W maju 2014 została zlikwidowana placówka-opiekuńczo wychowawcza typu rodzinnego - Rodzinny Dom Dziecka przy ul. Morszczukowej 9 w Bydgoszczy. Przyczyną likwidacji ww. placówki było rozwiązanie umowy o pracę z prowadzącą tą placówkę z dniem 6 maja 2014r.

Ponadto instytucjonalna piecza zastępcza dla dzieci pochodzących z terenu miasta Bydgoszczy była realizowana w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów. Na koniec 2015 roku w placówkach tych przebywało 37 bydgoskich dzieci.

Liczba dzieci przebywających w pieczy instytucjonalnej na terenie miasta Bydgoszczy wg stanu na koniec danego roku

Rok	Placówka opiekuńczo wychowawcza			Razem	Statutowa liczba miejsc
	typu socjalizacyjnego	typu interwencyjnego	typu rodzinnego		
2012	84	56	13	168	145
2013	81	61	12	154	142
2014	108	47	8	163	151
2015	106	40	8	154	156

Powyższe dane pokazują iż w latach 2012-2014 w placówkach przebywało więcej dzieci niż statutowa liczba miejsc. Natomiast na koniec roku 2015 roku w placówkach były dwa wolne miejsc. Podkreślić należy, iż BZPOW w 2 placówkach, do końca 2020 roku obowiązany jest zmniejszyć limit miejsc z obecnie ustalonego na 30 miejsc w każdej, na 14 miejsc.

Większość dzieci przebywających w placówkach na terenie miasta Bydgoszczy to dzieci w przedziale wiekowym od 7-17 lat (około 70%). Dzieci poniżej 7 roku życia stanowią około 18% ogólnej liczby dzieci. Najmniej liczną grupę stanowią pełnoletni wychowankowie, jest ich w placówce około 12%.

Dzieci pochodzących z terenu miasta Bydgoszczy przebywające w pieczy instytucjonalnej na terenie innych powiatów

Rok	Liczba dzieci
2012	61
2013	61
2014	64
2015	59

W latach 2012-2014 w placówkach opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących poza terenem miasta Bydgoszczy przebywało w 2012 i 2013 roku po 61 dzieci, w 2014 roku tych dzieci było 64, natomiast 2015 roku 59 dzieci. Zaznaczyć należy, iż na dzień 31 grudnia 2015r. w placówkach poza Bydgoszczą było tylko 39 dzieci (w tym 2 dzieci przebywało w zakładach pielęgnacyjno-opiekuńczych). W 2015 roku wyraźnie spadła liczba dzieci oczekujących na umieszczenie w pieczy zastępczej.

Dzieci oczekujące na umieszczenie w pieczy zastępczej zgodnie z wydanym postanowieniem sądu

Rok	Liczba dzieci
2012	21
2013	11
2014	22
2015	6

Niezależnym działaniem jest proces usamodzielnienia wychowanków mający na celu wejście osoby usamodzielnianej w dorosłe, samodzielne życie oraz umożliwić integrację ze środowiskiem. Realizowany jest m.in. poprzez wsparcie finansowe i umieszczanie w mieszkaniach chronionych.

Liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających pieczę rodzinną objętych pomocą finansową w latach 2012-2015

Rok	Usamodzielniani wychowankowie wg typu udzielonej pomocy finansowej		
	Kontynuacja nauki	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie
2012	123	6	4
2013	122	2	1
2014	120	7	8
2015	106	25	26

Liczba usamodzielnianych wychowanków opuszczających placówki objętych pomocą finansową w latach 2012-2015

Rok	Usamodzielniani wychowankowie wg typu udzielonej pomocy finansowej		
	Kontynuacja nauki	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	Pomoc rzeczowa na zagospodarowanie
2012	70	19	11
2013	65	19	13
2014	65	30	16
2015	66	17	10

W powyższej tabeli zostały ujęte osoby usamodzielniane opuszczające pieczę zastępczą oraz objęte przepisami ustawy o pomocy społecznej. Dane liczbowe za lata 2012-2015 pokazują, iż liczba osób korzystających z pomocy finansowej dla osób usamodzielnianych utrzymuje się na podobnym poziomie.

Obserwując dotychczasową sytuację pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych, należy stwierdzić, że osoby te często nie mają możliwości powrotu do środowiska, nie chcą lub nie mogą wrócić do rodzin. W zakresie tym rozwiązaniem są m.in. mieszkania chronione zapewniające młodzieży schronienie, a także pozwalające na nabywanie umiejętności racjonalnego gospodarowania pieniędzmi, kształtowanie odpowiedzialności za swoje decyzje oraz integrację ze środowiskiem. Pomocą w formie pobytu w mieszkaniu chronionym obejmowane są także osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej z uwagi na wiek, niepełnosprawność czy chorobę. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej do 2013 roku dysponował pięcioma jednopokojowymi mieszkaniami chronionym w których zamieszkiwało średnio 8 osób. W związku z koniecznością dostosowania mieszkań do obowiązujących warunków pobytu, w trakcie 2013 roku mieszkania te zostały zdane, a w zamian pozyskano trzy nowe trzypokojowe mieszkania. W 2013 objęto pomocą 10 osób, w 2014 roku - 9 osób, a w roku 2015 - 12 osób.

Wsparcie rodziny i asysta rodzinna

Z dniem 1 stycznia 2012 r. Bydgoskie Centrum Wsparcia Rodziny zostało przekształcone w Dział Wsparcia Rodziny i Asysty Rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. W latach 2012-2015 dział świadczył pomoc mieszkańcom Bydgoszczy, był zarejestrowany jako jednostka poradnictwa specjalistycznego w rejestrze prowadzonym przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego. W ramach realizacji celu strategicznego w zakresie wspierania rodziny podejmowano działania wobec rodzin i osób przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz dotkniętym przemocą.

**Zestawienie ilościowe podejmowanych konsultacji
specjalistycznych w latach 2012 – 2015**

Liczba udzielonych porad	2012	2013	2014	2015
poradnictwo pedagogiczno-psychologiczne	938	670	759	705
w tym wiodący problem zgłaszany na konsultacji:	76	115	107	120
trudności opiekuńczo-wychowawcze				
problemy rodzinne, kryzysy małżeńskie	353	256	330	349
problemy osobowościowe	193	91	141	111
przemocy	207	168	130	111
inne	109	40	51	14
poradnictwo prawne	705	613	616	663
RAZEM:	1 643	1 283	1 375	1 368

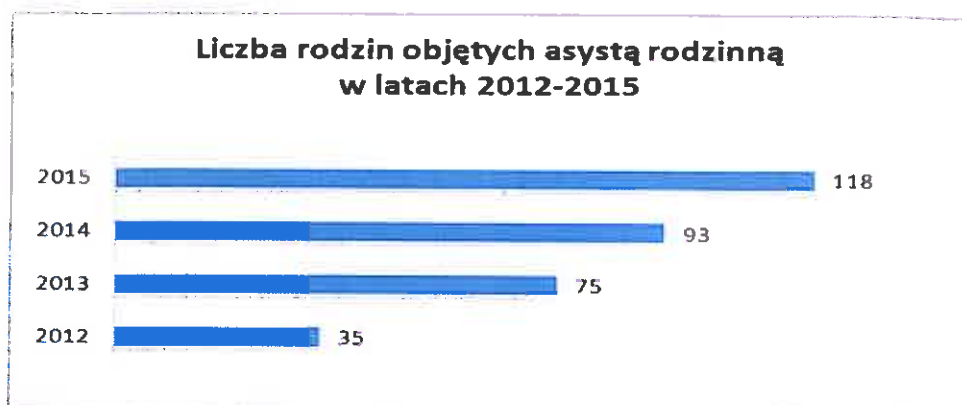
Liczba uczestników	2012	2013	2014	2015
grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy	16	15	8	-
grupy psychoedukacyjne dla rodziców przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze	21	29	44	32
spotkania grupowe – tematyka zróżnicowana	-	6	238	247
RAZEM:	37	50	138	261

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2012	2013	2014	2015
łącznie liczba przeszkolonych osób	60	50	106	125

Asysta rodzinna

Głównym celem pracy asystenta rodziny było wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, profilaktyka zapobiegająca rozpadowi rodziny, a także reintegracja w przypadku umieszczenia dzieci poza rodziną. Asystenci pracowali z rodzinami, u których występowało wiele sprzężonych problemów, m.in. niskie kompetencje opiekuńczo-wychowawcze, niskie umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo, zła sytuacja mieszkaniowa, przewlekła choroba, niepełnosprawność, przemoc, wyuczona bezradność, zaburzenia psychiczne. Ich podstawowe działania obejmowały m.in. wspieranie rodziny poprzez konsultacje i działania o charakterze edukacyjnym, dbanie o zdrowie, planowanie i monitorowanie wydatków, oszczędne gospodarowanie mediami, pomoc w zakresie

planowania prac na rzecz domu oraz ich podziału pomiędzy członkami rodziny, rozwijanie kontaktów społecznych i interpersonalnych, pomoc w rozwiązywaniu problemów psychologicznych i emocjonalnych w rodzinie, dbanie o poprawę i utrzymanie prawidłowych relacji pomiędzy członkami rodziny. Poniżej zestawienia liczby rodzin objętych asystą rodzinną w latach 2012-2015.

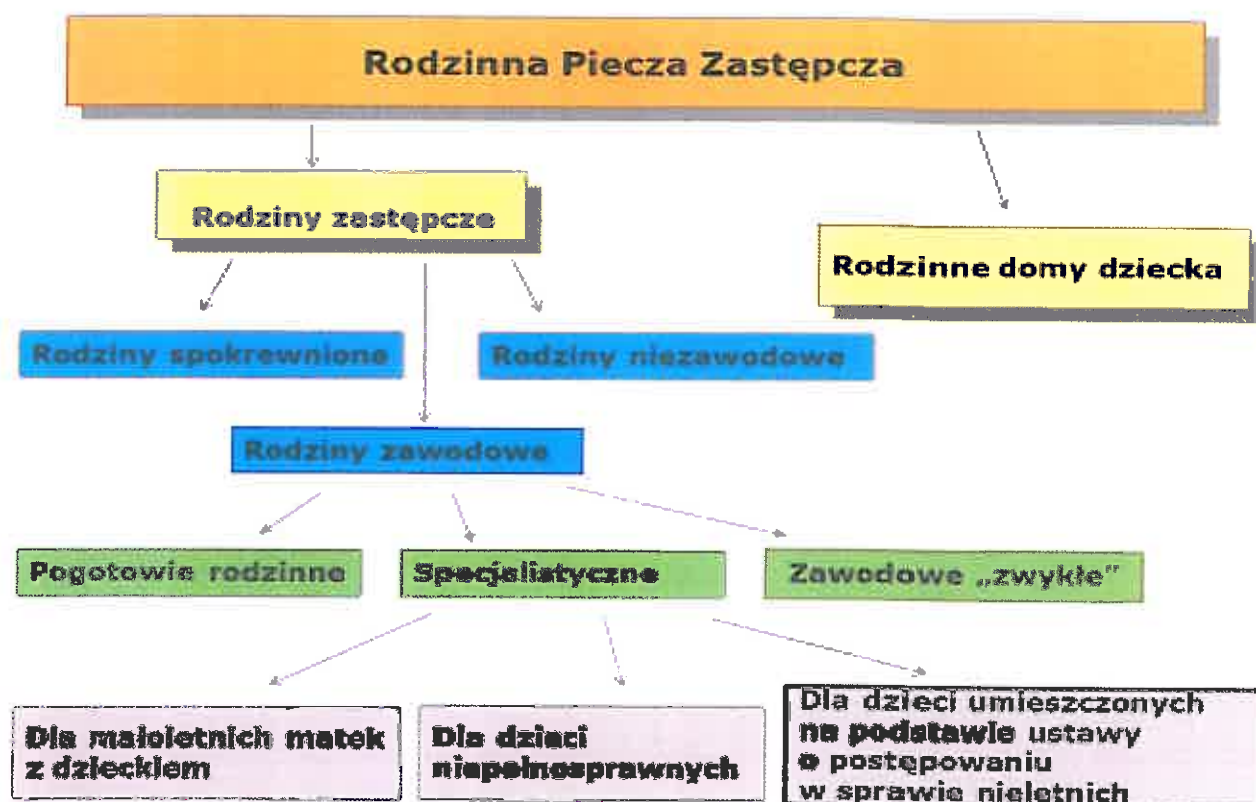
Podmiot zgłaszający do asysty	Liczba rodzin			
	2012	2013	2014	2015
Sąd Rodzinny	10	27	38	56
Rejonowy Ośrodek Pomocy Społecznej	21	37	49	62
Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych	3	6	3	-
Szkoła	-	2	-	-
Dział Rodzinnej Pieczy Zastępczej MOPS	1	-	-	-
Działu Realizacji Świadczeń i Pomocy Instytucjonalnej MOPS	-	1	-	-
rodziny osobiście zainteresowane współpracą	-	2	3	-
RAZEM:	35	75	93	118

Najbardziej oczekiwanym efektem pracy asystentów rodziny było zmniejszenie liczby dzieci kierowanych do całodobowych placówek opiekuńczo – wychowawczych, a także zwiększenie szans na reintegrację rodzin, których dzieci w takich instytucjach przebywają. Poniższa tabela przedstawia zestawienie ilości rodzin objętych asystą, w których dzieci powróciły z pieczy zastępczej

	2012	2013	2014	2015
Liczba rodzin	8	14	13	16
Liczba dzieci	12	22	18	27

Pieczna zastępcza

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r., o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zarządzeniem Prezydenta Miasta Bydgoszczy z dnia 3 listopada 2011 nr 791/11 organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej został Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Jest ona sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców.

Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej na terenie miasta Bydgoszczy oraz szeroko rozumiane wsparcie funkcjonujących rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka stanowił priorytet w realizacji opracowanego odrębnie od strategii Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, z którego corocznie przedstawiane jest Radzie Miasta stosowne sprawozdanie. Stąd informacja niniejsza ogranicza się do przedstawienia najważniejszych wskaźników, określających poszczególne działania w przedmiotowym zakresie oraz co ważne potwierdzających skuteczność i efektywność przyjętego programu.

Liczba utworzonych przez Sąd rodzin zastępczych w latach 2012-2015

Typ rodziny	2012	2013	2014	2015
spokrewnione	35	36	35	31
niezawodowe	14	11	5	8
Razem	49	37	40	39

Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka objętych opieką koordynatora i specjalistów pracy z rodziną w latach 2012-2015

Typy rodzin	2012	2013	2014	2015
Rodziny zastępcze spokrewnione	74	99	137	139
Rodziny zastępcze niezawodowe	17	31	27	35
Rodziny zastępcze zawodowe	11	12	13	16
Rodzinne domy dziecka	2	2	4	4
Rodziny zastępcze ogółem	102	144	165	194
Liczba dzieci w rodzinach	138	198	231	277

Wsparcie rodzin w formie rodzin pomocowych w latach 2012-2015

Liczba rodzin korzystających ze wsparcia w formie rodzin pomocowych	2012	2013	2014	2015
Zawodowe rodziny zastępcze	0	2	4	7
Rodzinne domy dziecka	0	0	1	3
Razem	0	2	5	10

Liczba przeszkolonych kandydatów do pełnienia funkcji rodzin pomocowych w okresie 2012-2015

Rok	Liczba przeszkolonych kandydatów	Liczba przeszkolonych rodzin
2012	0	0
2013	3	2
2014	6	5
2015	0	0

W latach 2012-2015 zorganizowano szereg akcji mających na celu integrację rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka. Działania te miały na celu wymianę doświadczeń pomiędzy rodzicami zastępczymi, budowanie właściwych relacji między wychowankami, nawiązywanie nowych znajomości, budowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego, a także aktywne spędzanie wolnego czasu poprzez rozwój kulturalny. W okresie 2012-2015 przeszkolonych zostało łącznie 101 kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych, rodzin pomocowych oraz prowadzenia rodzinnych domów dziecka. Priorytetem dla rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2012-2015 było także tworzenie zawodowych form pieczy zastępczej, zwłaszcza rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, które zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny

i systemie pieczy zastępczej przejęły rolę interwencyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci do 10 roku życia. Łącznie w okresie 2012-2015 pozyskano 9 nowych zawodowych rodzin zastępczych i 1 rodzinny dom dziecka co dało łącznie 32 nowych miejsc dla dzieci.

Szczególnie położono nacisk na tworzenie rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, których pozyskanie pozwala na ograniczenie umieszczania dzieci pozostawionych przez matki biologiczne bezpośrednio po porodzie w szpitalach, które mają wówczas szansę na adopcję, a pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej jest stosunkowo krótki oraz dzieci umieszczane w wyniku interwencji policji w środowisku rodzinnym. W ciągu ostatnich 2 lat żadne dziecko nie trafiło do placówki opiekuńczo-wychowawczej, co pokazuje, iż wprowadzenie nowego systemu pieczy zastępczej przynosi pozytywne rezultaty.

Wnioski:

Zasadniczym celem zmian wprowadzonych ustawą o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej była reorganizacja działań dotyczących opieki nad dzieckiem poprzez intensywne wsparcie rodzin z problemami wychowawczymi, rozbudowanie placówek wsparcia dziennego, docelowo likwidacja dużych domów dziecka na rzecz placówek 14 osobowych. Realizowane w przedmiotowym zakresie działania pozwoliły osiągnąć bardzo pozytywne rezultaty, jednak cele strategiczne określone w dokumencie bazowym nadal pozostają aktualne. W tej sytuacji wskazane jest:

- wspierać rodziny naturalne w wypełnianiu wszystkich jej funkcjach przede wszystkim poprzez udzielanie wsparcia specjalistycznego w środowisku zamieszkania szczególnie rodzin niewydolnych wychowawczo w celu ochrony przed umieszczeniem dzieci w formach zastępczych,
- kontynuować realizowanie działań na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawczych w formie kompleksowych, interdyscyplinarnych oddziaływań.
- prowadzić intensywne działania w celu pozyskiwania kandydatów do prowadzenia zawodowych rodzin zastępczych,
- podejmować działania w celu pozyskiwania dalszych mieszkań chronionych.

III. Aktywizacja osób bezrobotnych i przeciwdziałanie bezrobociu oraz wykluczeniu społecznemu

Cel strategiczny

- **wspieranie w poszukiwaniu pracy, przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia osób korzystających z pomocy społecznej**
- **aktywizacja osób bezrobotnych korzystających z pomocy społecznej, minimalizowanie skutków bezrobocia i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**

1. Działania Powiatowego Urzędu Pracy

Niezależnie od założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy realizuje program „Przeciwdziałania bezrobociu, promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy”, który został przyjęty uchwałą Rady Miasta Bydgoszczy Nr XXIX/529/12 z dnia 30 maja 2012 roku i zakłada ograniczanie zjawiska bezrobocia oraz zmniejszenie udziału osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Pożądanymi efektami realizacji tego programu jest zwiększenie motywacji oraz umiejętności osób bezrobotnych do samodzielnego poszukiwania pracy lub prowadzenia działalności gospodarczej i dodatkowe miejsca pracy.

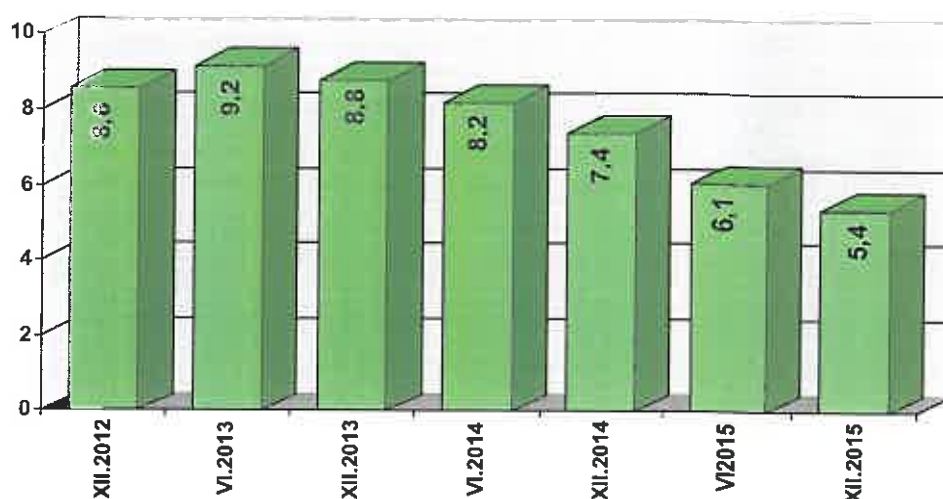
Kompleksowa informacja o sposobie i zakresie realizacji ww. programu, corocznie przedstawiana jest w formie uchwały Radzie Miasta Bydgoszczy. Stąd też w niniejszym opracowaniu ograniczono zatem informacje do określenia przedmiotu i zakresu podstawowych działań oraz sformułowania ogólnych wniosków.

Lata 2014 i 2015 charakteryzowały się zauważalnym spadkiem poziomu bezrobocia (w porównaniu z rokiem 2012 i 2013) - liczba bezrobotnych spadła nawet w miesiącu grudniu, gdzie sytuacja taka nie miała miejsca od wielu lat. Stopa bezrobocia na koniec 2015r. w Bydgoszczy osiągnęła poziom 5,4%. W porównaniu z rokiem 2012 zaznaczył się jej spadek o 3,2 pkt procentowe. Natomiast liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy spadła z 13.917 osób na koniec grudnia 2012r. do 8.803 osoby na koniec grudnia 2015r. (spadek o 36,7%).

Sytuacja na bydgoskim rynku pracy na przestrzeni lat 2012-2015 uległa znacznej poprawie, jednak nadal utrzymuje się niekorzystna struktura osób bezrobotnych; wg stanu na koniec grudnia 2015 roku:

- kobiety - stanowiły **53,1%** ogółu zarejestrowanych bezrobotnych bydgoszczan,
- osoby bezrobotne do 30 roku życia - stanowiły **20,1%** ogółu zarejestrowanych bydgoszczan,
- osoby bezrobotne do 25 roku życia - stanowiły **8,2%** ogółu zarejestrowanych bydgoszczan,
- osoby w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki - stanowiły **2,3%** ogółu zarejestrowanych bydgoszczan,
- osoby długotrwale bezrobotne - stanowiły **50,8%** ogółu zarejestrowanych bydgoszczan,
- kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka - stanowiły **12,9%** ogółu zarejestrowanych bydgoszczan,
- **osoby bezrobotne powyżej 50 roku życia - stanowiły 34,8% ogółu zarejestrowanych bydgoszczan,**
- osoby bezrobotne bez kwalifikacji zawodowych - stanowiły **30,3%** ogółu zarejestrowanych bydgoszczan,
- osoby bezrobotne bez doświadczenia zawodowego - stanowiły **11,5%** ogółu zarejestrowanych bydgoszczan,
- **osoby niepełnosprawne - stanowiły 10,7% ogółu zarejestrowanych bydgoszczan.**

Stopa bezrobocia w latach 2012 - 2015 w Bydgoszczy

Liczba osób bezrobotnych z Bydgoszczy wyniosła na przestrzeni lat 2012-2015 78.267 osób. W tym samym czasie z ewidencji PUP zostało wyłączonych 82.350 osób, z tego z powodu podjęcia pracy 35.333 osoby. W opisywanym okresie do Powiatowego Urzędu Pracy wpłynęły łącznie 70.803 oferty pracy, w tym 59.154 oferty od pracodawców z Bydgoszczy. Możemy zauważyć, iż liczba ofert, którymi dysponuje bydgoski urząd pracy systematycznie z roku na rok jest większa - w roku 2015 było to o ponad 90% więcej niż w roku 2012.

LICZBA OFERT PRACY W PUP W BYDGOSZCZY W LATACH 2012-2015

Wyszczególnienie	PUP ogółem	w tym: Bydgoszcz
2012	12.244	10.225
2013	15.328	12.602
2014	19.884	16.606
2015	23.347	19.721
Razem	70.803	59.154

Podstawowe i najważniejsze wskaźniki dotyczące przedmiotowego problemu ilustrują poniższe tabele:

BEZROBOTNI WG STAŻU PRACY

Bezrobotni z Bydgoszczy w okresie 2012 - 2015								
staż pracy w latach	XII.2012		XII.2013		XII.2014		XII.2015	
	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %
bez stażu	1.418	10,2	1.425	10,0	1.139	9,4	610	6,9
do 1 roku	2.018	14,5	2.109	14,8	1.853	15,3	1.435	16,3
1 - 5	2.992	21,5	2.798	19,7	2.386	19,7	1.694	19,2
5 - 10	2.092	15,0	2.067	14,5	1.790	14,8	1.337	15,2
11 - 20	2.394	17,2	2.533	17,8	2.162	17,8	1.600	18,2
21 - 30	2.071	14,9	2.186	15,4	1.841	15,2	1.440	16,4
31 i więcej	932	6,7	1.115	7,8	943	7,8	687	7,8
Ogółem	13.917	100,00	14.233	100,00	12.114	100,00	8.803	100,00

BEZROBOTNI WG WYKSZTAŁCENIA

Bezrobotni z Bydgoszczy w okresie 2012 - 2015								
wykształcenie	XII.2012		XII.2013		XII.2014		XII.2015	
	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %
Wyższe	2.109	15,2	2.170	15,2	1.959	16,2	1.473	16,7
Policealne i średnie zawodowe	2.777	20,0	2.893	20,3	2.427	20,0	1.753	19,9
Średnie ogólnokształcące	1.328	9,5	1.448	10,2	1.180	9,7	834	9,5
Zasadnicze zawodowe	3.823	27,4	3.821	26,9	3.184	26,3	2.320	26,4
Gimnazjalne i niepełne	3.880	27,9	3.901	27,4	3.364	27,8	2.423	27,5
Ogółem	13.917	100,00	14.233	100,00	12.114	100,00	8.803	100,00

BEZROBOTNI WG WIEKU

Bezrobotni z Bydgoszczy w okresie 2012 - 2015								
Wiek w latach	XII.2012		XII.2013		XII.2014		XII.2015	
	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %
18 do 24	1.910	13,7	1.751	12,3	1.253	10,3	718	8,2
25 do 34	4.079	29,3	3.878	27,3	3.203	26,4	2.216	25,1
35 do 44	2.816	20,2	2.972	20,9	2.635	21,8	2.035	23,1
45 do 54	2.896	20,8	2.962	20,8	2.550	21,1	1.756	20,0
55 do 59	1.724	12,4	2.039	14,3	1.756	14,5	1.374	15,6
60 i powyżej	492	3,6	631	4,4	717	5,9	704	8,0
Ogółem	13.917	100,00	14.233	100,00	12.114	100,00	8.803	100,00

BEZROBOTNI WG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY

Bezrobotni z Bydgoszczy w okresie 2012 - 2015								
czas pozostawania bez pracy w miesiącach	XII.2012		XII.2013		XII.2014		XII.2015	
	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %	Liczba osób	Udział w %
do 1	1.400	10,1	1.373	9,6	1.173	9,7	953	10,8
1 - 3	2.997	21,6	2.662	18,7	2.250	18,6	1.966	22,3
3 - 6	2.426	17,4	2.461	17,3	1.939	16,0	1.483	16,8
6 - 12	2.954	21,2	3.078	21,6	2.238	18,5	1.469	16,7
12 - 24	2.338	16,8	2.461	17,3	2.168	17,9	1.185	13,5
pow. 24	1.802	12,9	2.198	15,5	2.346	19,3	1.747	19,9
Ogółem	13.917	100,00	14.233	100,00	12.114	100,00	8.803	100,00

Realizując działania w ramach form subsydiowanych środkami Funduszu Pracy, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz PFRON, urząd pracy w latach 2012-2015 stosował dla bezrobotnych bydgoszczan przewidziane prawem usługi i instrumenty rynku pracy, co pozwoliło objąć aktywizacją zawodową ponad 12.300 osób bezrobotnych.

Ponadto PUP wypłacił dodatki aktywizacyjne. Dodatek aktywizacyjny to świadczenie należne każdej osobie bezrobotnej z prawem do zasiłku, która z własnej

inicjatywy podjąć pracę w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Dodatek aktywizacyjny wypłacany był za pełen miesiąc w wysokości 50% kwoty zasiłku dla bezrobotnych. Dodatki aktywizacyjne w latach 2012-2015 wypłacono 5.918 mieszkańcom.

Celem pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu, miejsca zatrudnienia lub kierunku przekwalifikowania oraz określenia predyspozycji zawodowych i przygotowania do wejścia na rynek pracy, kształtowania postaw gotowości do podjęcia pracy - na przestrzeni lat 2012-2015 z usług poradnictwa zawodowego i informacji zawodowej skorzystały ogółem 20.722 osoby bezrobotne, w tym 11.000 kobiet.

Na przestrzeni lat 2012-2015 PUP współuczestniczył także w organizacji i finansowaniu prac społecznie użytecznych dla osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, podopiecznych MOPS, które były realizowane w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej. W latach 2012-2015 prace społecznie użyteczne wykonywało 1.100 osób. W lutym 2013 roku uruchomiono dwukierunkowy system wymiany informacji o wspólnych klientach Powiatowego Urzędu Pracy w Bydgoszczy, jednostek pomocy społecznej i jednostek obsługujących świadczenia rodzinne z terenu Bydgoszczy i Powiatu Bydgoskiego.

Na przestrzeni lat 2012-2015 roku PUP w Bydgoszczy prowadził również działania wspierające przedsiębiorczość osób bezrobotnych poprzez informacje, konsultacje, doradztwo świadczone w ramach Punktu Wspierania Samozatrudnienia, mieszczącego się w budynku Centrum Pracy i Przedsiębiorczości, ul. Mennica 6, organizację szkoleń biznesowych, udzielanie środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej. W latach 2012 - 2015 wyłączono z ewidencji osób bezrobotnych z tytułu podjęcia działalności gospodarczej 2.341 osób z Bydgoszczy, w tym:

- 1.159 osób przy udziale środków z urzędu pracy,
- 1.182 osoby bez udziału środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

2. Działania instytucji pomocy społecznej

Centrum Integracji Społecznej im. Jacka Kuronia

Nadrzędnym celem realizowanego przez CIS indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego jest pełna reintegracja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (długotrwale bezrobotne, bezdomne, niepełnosprawne, po wyjściu z zakładu karnego, po leczeniu odwykowym). Centrum przyjmując osoby do programu stwarza im wymierną szansę, możliwość praktyki zawodowej (w danym warsztacie adaptacyjno-szkoleniowym), zdobycie umiejętności i kwalifikacji zawodowych a poprzez sumienność, rzetelność, zaangażowanie danego uczestnika programu na praktyce stwarza w/wym. szansę na zatrudnienie. Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego zakłada osiągnięcie dwóch kategorii celów. Po pierwsze reintegracja społeczna czyli umożliwienie ww. osobom osiągnięcia pozycji społecznych dostępnych osobom niepodlegającym wykluczeniu społecznemu. Druga kategoria celów – reintegracja zawodowa – ma na celu poprawienie pozycji na rynku pracy i umożliwienie zdobycia przez Uczestnika Programu zatrudnienia. W zajęciach uczestniczy średnio 50 osób każdego miesiąca. Wszystkie osoby biorące udział w zajęciach w Centrum objęte zostają kompleksowym wsparciem w ramach świadczonych

usług, które pozwolą im na podjęcie działań umożliwiających samodzielnie i niezależne funkcjonowanie w społeczeństwie, a tym samym przezwyciężenie dotychczasowego wykluczenia społecznego.

Przyjętym wskaźnikiem efektywności działań Centrum jest ilość osób podejmujących zatrudnienie, najczęściej w ramach zatrudnienia wspieranego, w poszczególnych Edycjach Programu. Wskaźnik ten liczony jest jako stosunek liczby osób podejmujących zatrudnienie do liczby osób – Uczestników zakwalifikowanych do Programu danej Edycji. Prognozowany poziom efektywności działań Centrum to 50% plus, tzn. co najmniej połowa plus jeden Uczestników podejmujących pracę. Dotychczasowe statystyki dowodzą, iż w latach 2012-2015 68,11 % absolwentów Programu podejmuje zatrudnienie na umowę o pracę. Minister Pracy i Polityki Społecznej uznał wyniki osiągnięte przez bydgoskie Centrum za wzorcowe.

Poza celem głównym tj. realizacją Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego Centrum realizuje także program „Bezpieczna droga” - zatrudnianie i koordynowanie pracy opiekunów dzieci i młodzieży świadczących pracę na przejściach dla pieszych zlokalizowanych w okolicach bydgoskich szkół oraz przewozy niepełnosprawnych mieszkańców Bydgoszczy i ich opiekunów.

Rezultat działań centrum na rzecz uczestników indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego za lata 2012-2015 ilustruje poniższa tabela:

Rok	Liczba uczestników w danym roku				
	udział w IPZS	w trakcie realizacji IPZS	zakończenie Programu Centrum	podjęcie zatrudnienia	zatrudnionych w wyniku realizacji IPZS Skuteczność wyrażona w %
2012	104	44	60	43	71,66
2013	110	38	72	51	70,83
2014	117	50	67	45	67,16
2015	118	41	77	49	63,63
	<u>449</u>	<u>173</u>	<u>276</u>	<u>188</u>	<u>68,11</u>

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

W ramach projektu systemowego „Krok do przodu” w latach 2012-2013 objętych wsparciem było łącznie 979 osób bezrobotnych i 346 osób nieaktywnych zawodowo (niezarejestrowanych w PUP). Poniższa tabela przedstawia osoby bez zatrudnienia w poszczególnych latach realizacji projektu.

KATEGORIA	2012			2013			RAZEM		
	K	M	O	K	M	O	K	M	O
Liczba osób bezrobotnych	279	197	476	291	212	503	570	409	979
Liczba osób nieaktywnych zawodowo	127	72	199	90	57	147	129	217	346
Liczba osób pozostających bez zatrudnienia (ogółem)	406	269	675	381	269	650	787	538	1325

Do tych osób skierowane zostały działania dostosowane dodatkowo do szczególnej sytuacji problemowej danego uczestnika. W celu podniesienia motywacji uczestników zorganizowane były warsztaty psychospołeczne, których rolą było również zintegrowanie grup, diagnozowanie obszarów problemowych oraz podnoszenie kompetencji życiowych beneficjentów. Kolejnymi instrumentami skierowanymi do tej grupy docelowej były: doradztwo zawodowe (diagnozowanie potencjału zawodowego, poznanie zasad tworzenia dokumentów aplikacyjnych i prowadzenia rozmów z pracodawcami itp.), warsztaty kreacji wizerunku pracownika (stworzenie spójnego wizerunku osobistego poprzez zapoznanie się z technikami autoprezentacji oraz elementami wizażu). Dużą popularnością wśród uczestników cieszyły się również kursy językowe, komputerowe oraz przede wszystkim szkolenia zawodowe o profilach wybranych przez beneficjentów.

Poniższa tabela przedstawia osiągnięte rezultaty w poszczególnych latach realizacji projektu systemowego.

REZULTATY	2012			2013			RAZEM		
	K	M	O	K	M	O	K	M	O
Liczba osób, które przestały korzystać z świadczeń pomocy społecznej	78	41	119	78	70	148	156	111	267
Liczba osób, które sporadycznie korzystają z świadczeń pomocy społecznej	47	20	67	49	48	97	96	68	164
Liczba osób, które podjęły zatrudnienie (umowa o pracę, umowa cywilno-prawna)	56	31	87	62	43	105	118	74	192
Liczba osób, które podjęły inną aktywność zawodową	55	22	77	64	49	113	119	71	190

Wnioski:

Realizowane w przedmiotowym zakresie działania pozwoliły osiągnąć bardzo pozytywne rezultaty, jednak cele strategiczne określone w dokumencie bazowym nadal pozostają aktualne. W tej sytuacji wskazane jest:

- kontynuować zadania Powiatowego Urzędu Pracy,
- stymulować i wzmacniać współpracę Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej z Powiatowym Urzędem Pracy skierowaną na pomoc bezrobotnym klientom pomocy społecznej w pozyskaniu zatrudnienia,
- wykorzystywać w pracy socjalnej narzędzia jakim jest kontrakt socjalny w celu niwelowania biernych i pasywnych postaw osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej,
- prowadzić dalszą aktywizację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przez Centrum Integracji Społecznej i Klub Integracji Społecznej,
- pozyskiwać środki z regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 skierowanych na aktywizację zawodową,
- organizować prace społecznie użyteczne.

IV. Pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny :

- **równe szanse osób niepełnosprawnych, poszanowanie praw i ich integracja ze społeczeństwem oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**

Sposoby rozwiązywania problemów społecznych, o których mowa w ustawie rehabilitacji osób niepełnosprawnych oraz działania na rzecz przeciwdziałania negatywnym skutkom niepełnosprawności, niezależnie od strategii rozwiązywania problemów społecznych określone zostały w „Samorządowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2012 – 2015” przyjętym Uchwałą Nr XVIII/349/11 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 7 grudnia 2011 roku. Program wyznacza zadania, których celem jest poprawa warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych i obejmuje najważniejsze strefy działalności samorządu gminnego w tym zakresie. Kompleksowa informacja o sposobie i zakresie realizacji ww. programu, corocznie przedstawiana jest Radzie Miasta Bydgoszczy i po uzyskaniu akceptacji przyjmowana jest stosowną uchwałą.

W niniejszym opracowaniu ograniczono zatem informacje do określenia przedmiotu i zakresu udzielonej pomocy oraz sformułowania ogólnego wniosku potwierdzającego, iż działalność ta prowadzona jest w sposób przynoszący bardzo pozytywne i pożądane efekty. Niezależnie też od corocznie zmniejszających się środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych problemy tego środowiska pozostają w centrum zainteresowania władz miasta. Warto w tym miejscu zauważyć, że przy Prezydencie Miasta Bydgoszczy działa jego pełnomocnik ds. osób niepełnosprawnych. Zadania na rzecz osób niepełnosprawnych, które są dofinansowywane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizował natomiast Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W ramach udzielonych dofinansowań, do likwidacji barier architektonicznych i technicznych oraz w komunikowaniu dla osób dorosłych i dzieci, zawarto umowy, na podstawie których dofinansowano pomoc niepełnosprawnym w ilości 1.059 umów na kwotę 2.449.448,00

W ramach dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i leczniczych środków technicznych udzielono pomocy 6416 osobom niepełnosprawnym na kwotę 8.307.793,00

W latach 2012-2015 z dofinansowania do sportu, kultury, rekreacji turystyki osób niepełnosprawnych skorzystały: 14.025 osób, w tym dzieci i młodzież niepełnosprawna. Zawarto 165 umów z organizacjami pozarządowymi i wypłacono dofinansowanie na kwotę: 880.000,00 zł.

Dzięki wsparciu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy w latach 2012-2015 przyznano 2.495 dofinansowań do turnusów rehabilitacyjnych. Łącznie na ten cel wydano 1.723.060,00 zł.

Aktywizacja Zawodowa w miarę posiadanych środków jest realizowana środkami PFRON udzielono pomocy w formie przyznanej dotacji na tzw. aktywizację zawodową - zrefundowano koszty wyposażenia 87 stanowisk na łączną kwotę 2.229.006,00 zł. Dotacja na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, wyniosła łącznie w omawianym okresie 865.500,00 zł łącznie udzielono 26 dofinansowania do rozpoczęcia indywidualnej działalności gospodarczej i dofinansowano 22 wkłady do spółdzielni socjalnej.

W latach 2012- 2015, w ramach programu Aktywny Samorząd, wpłynęło do MOPS 1.345 wniosków. Pozytywnie zweryfikowano 1172 wnioski, na kwotę 3.903.281,00 zł. W ramach programu udzielono wsparcia m.in. na utrzymanie w sprawności technicznej wózka o napędzie elektrycznym, zakup protez kończyn, w których zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, uzyskanie prawa jazdy kat. „B”, trzymanie aktywności zawodowej, poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej (opłata za pobyt w żłobku lub przedszkola), pomoc w zakupie sprzętu komputerowego i pomoc w zakupie wózka o napędzie elektryczny

Na terenie Miasta Bydgoszczy funkcjonuje siedem Warsztatów Terapii Zajęciowej. W 2015 roku liczba uczestników korzystających z rehabilitacji w w/w warsztatach wyniosła ogółem: 255 osób (129 kobiet i 126 mężczyzn). Warsztaty te będąc częścią struktury organizacji pozarządowej, stwarzają osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej, w zakresie pozyskania lub przywrócenia umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Działalność warsztatów terapii zajęciowej zgodnie z obowiązującymi przepisami jest finansowana w 90% przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz w 10% przez Miasto Bydgoszcz zgodnie z obowiązującymi przepisami. W latach 2012-2015 koszt działania warsztatów z uwzględnieniem wszystkich źródeł finansowania łącznie wyniósł 16.262.731,00 zł., w tym dofinansowanie ze środków PFRON w kwocie: 14.678.936,00 zł. oraz środki finansowe Urzędu Miasta Bydgoszczy w kwocie: 1.583.795,00 zł.

Niezależnie od powyższych działań dla osób niepełnosprawnych prowadzone jest wsparcie dzienne w ośrodkach wsparcia oraz środowiskowych domach samopomocy. Ośrodek Wsparcia dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej Intelaktualnie funkcjonujący przy Domu Pomocy Społecznej „Słoneczko” ul. Gałczyńskiego 2. Placówka zapewnia opiekę około 60 dzieciom. W 6 środowiskowych domach zajęcia terapeutyczne realizuje ogółem 183 uczestników. Jednocześnie działalność w zakresie aktywności zawodowej kontynuował jedyny w Bydgoszczy Zakład Aktywności Zawodowej przeznaczony dla 49 uczestników ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Na terenie miasta Bydgoszczy opiekę całodobową dla 56 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie zapewnia Dom Pomocy Społecznej „Słoneczko” przy ul. Gałczyńskiego 2. W domu mogły przebywać dzieci i osoby do 30 roku życia. W naszym mieście nie ma domu pomocy społecznej dla osób psychicznie chorych oraz dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie i z tego powodu osoby wymagające całodobowej opieki kierowane były do domów na terenie innych powiatów.

Liczba osób przebywających poza Bydgoszczą w domach pomocy społecznej dla osób w przewlekłe psychicznie chorych i niepełnosprawnych intelektualnie w latach 2012-2015

Rok	Liczba osób
2012	182
2013	181
2014	256
2015	286

W latach 2012-2015 znacznie wzrosła liczba osób skierowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej do domów pomocy społecznej dla osób przewlekłe psychicznie chorych i dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Wg danych na dzień 31 grudnia 2015 roku w domach tych przebywały 342 osoby w tym 286 poza Bydgoszczą. Najwięcej stanowiły osoby przewlekłe psychicznie chore tj. 211 osób. Na umieszczenie w tego rodzaju domu oczekiwało 29 osób. Wydatki na utrzymanie mieszkańców miasta Bydgoszczy w domach pomocy społecznej znacząco rosną z roku na rok. Powyższe dane potwierdzają wzrost zapotrzebowania na pomoc całodobową dla przewlekłe psychicznie chorych i dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie.

Wnioski:

Przedmiotowe działania przynoszą zamierzone i widoczne efekty, które przyczyniają się do poprawy warunków życia i funkcjonowania osób niepełnosprawnych. Cele strategiczne pozostają jednak aktualne. W tej sytuacji wskazane jest:

- utrzymać dotychczasowy model funkcjonowania instytucji wspierających osoby niepełnosprawne.

V. Profilaktyka zdrowotna

Cel strategiczny:

- poprawa stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia mieszkańców Bydgoszczy
- zwiększenie skuteczności edukacji zdrowotnej społeczeństwa oraz działań w zakresie promocji zdrowia

Przyjęte do realizacji w latach 2005 – 2015 cele strategiczne oraz priorytety w obszarze ochrony zdrowia były ukierunkowane na podnoszenie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Bydgoszczy. Corocznie – zgodnie z przyjętymi założeniami – określano plan realizacji Miejskiego Programu Promocji Zdrowia, który stanowił wytyczną działań w obszarze profilaktyki i promocji zdrowia w danym roku. W powyższe działania zaangażowano organizacje pozarządowe, zakłady opieki zdrowotnej, indywidualne i grupowe praktyki lekarzy, pielęgniarek i położnych i inne jednostki.

W latach 2012 – 2015 w ramach Miejskiego Programu Promocji Zdrowia podejmowano działania, które obejmowały szeroko rozumianą edukację oraz świadczenia medyczne na rzecz zachowania zdrowia, zapobiegania chorobom i wczesnego ich wykrywania. Realizatorami Programu były zarówno organizacje pozarządowe jak i zakłady opieki zdrowotnej, indywidualne i grupowe praktyki lekarzy, pielęgniarek i położnych. W wyżej wymienionym okresie w budżecie Miasta na ten cel zarezerwowano kwotę w wysokości 313.260 zł, co pozwoliło na realizację m.in. takich programów jak:

- „Uwolnijmy dzieci od dymu nikotynowego” (2012 – 2015)
- program był skierowany do dzieci – uczniów bydgoskich szkół oraz ich opiekunów, objęto uczestników m.in. takimi działaniami jak: wykłady, klaunada, zgaduj-zgadula, badania ankietowe, rozpowszechnienie materiałów edukacyjnych.
- „Program Wykrywania Zakażeń WZW B i C w Województwie Kujawsko – Pomorskim” (2012 – 2015) - wykonano badania diagnostyczne krwi w kierunku HBsAg oraz badania diagnostyczne krwi na obecność przeciwciał anty-HCV i przeprowadzono działania edukacyjne w tym zakresie.
- „Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród dzieci w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom” (2015) - wykonano szczepienia ochronne dzieci w wieku 24 – 36 miesiąc życia przeciwko pneumokokom z wykorzystaniem szczepionki skoniungowanej 13-walentnej.
- „Wcześniak w domu” (2012 – 2015) - objęto programem mieszkających w Bydgoszczy rodziców i ich dzieci urodzone przed 36 tygodniem ciąży oraz urodzone o czasie, ale z niską wagą urodzeniową oraz dzieci wymagające szczególnego nadzoru ze względu m.in. na warunki rodzinne lub zdrowotne rodziców.
- Profilaktyka nowotworowa – edukacja młodzieży w kierunku zapobiegania nowotworom piersi – program „Ewa” (2012 – 2015) - objęto programem uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych z terenu Bydgoszczy,

- Profilaktyka nowotworowa – edukacja młodzieży w kierunku zapobiegania nowotworom jąder – program „Adam” (2012 – 2015) -objęto programem uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych z terenu Bydgoszczy,
- Program wczesnego wykrywania jaskry u młodzieży (2012 – 2015) - objęto programem młodzież gimnazjalną i ponadgimnazjalną do 19 roku życia – mieszkańców Bydgoszczy,
- Badania przesiewowe słuchu u 16-latków (2012 – 2015) - objęto programem młodzież w wieku 16 lat z terenu Bydgoszczy,
- Program edukacyjny obejmujący tematykę zapobiegania występowaniu zaburzeń psychicznych – punkt konsultacyjny, w tym porady telefoniczne i on-line (2012 – 2015) - objęto programem uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu Bydgoszczy,
- Profilaktyka próchnicy u dzieci powyżej 7 roku życia – pokrywanie preparatami fluorowymi zębów dzieciom powyżej 7 roku życia
- Badania przesiewowe w kierunku wykrywania raka gruczołu krokowego (2012 – 2015) -objęto programem mieszkańców Bydgoszczy, mężczyzn od 40 roku życia, wykonano badania przesiewowe w kierunku wykrycia raka gruczołu krokowego oraz badania laboratoryjnych (PSA) wraz z interpretacją uzyskanych wyników badań,
- Program pomocy uzależnionym od nikotyny w odchodzeniu od nałogu (2012 – 2013) - udzielano porad przez: lekarza, psychologa, dietetyka, psychoterapeuty, prowadzono grupy wsparcia, porady telefoniczne, badania spirometryczne, pomiary wydychanego tlenu węgla.

Wnioski:

Podsumowując, należy uznać iż większość z przyjętych założeń strategii w zakresie profilaktyki zdrowotnej została zrealizowana, przynosząc przy tym wymierne efekty w postaci m.in.: większej wykrywalności raka (jąder, gruczołu krokowego), jaskry oraz problemów ze słuchem.

W zakresie powyższej działalności wskazane jest:

- kontynuowanie programów profilaktycznych promocji zdrowia i ich dofinansowania przez samorząd,
- prowadzenia edukacji szczególnie z zakresu profilaktyki chorób nowotworowych.

VI. Pomoc osobom bezdomnym

Cel strategiczny:

- **zapobieganie i ograniczanie zjawiska bezdomności**
- **stworzenie systemu zapobiegania marginalizacji osób bezdomnych**

Głównym stymulatorem i organizatorem miejskiej polityki w tym zakresie był i jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz placówki mu podległe. W działaniach na rzecz osób bezdomnych, podobnie jak w całym kraju, uczestniczą oczywiście inne organy i instytucje publiczne, Straż Miejska i Policja, a także organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje. Są wśród nich Caritas, PCK, Monar, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, Polski Komitet Pomocy Społecznej, a także wiele mniejszych.

Podstawową formę działalności stanowi prowadzenie na terenie miasta placówek udzielających schronienia osobom bezdomnym. Zadanie powyższe realizuje, na mocy umowy zawartej z Prezydentem Miasta, Zarząd Wojewódzki Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Bydgoszczy. Organizacja prowadzi Centrum Pomocy dla Bezdomnych Kobiet i Matek z Dziećmi przy ulicy Polanka 9 oraz Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn przy ulicy Fordońskiej 422. Placówka dla kobiet dysponuje ogółem 168 miejscami, z czego 30 to interwencyjne miejsca noclegowe, natomiast schronisko dla mężczyzn oferuje 221 miejsc z czego 56 stanowią interwencyjne miejsca noclegowe. W przypadkach wystąpienia takiej potrzeby możliwe jest zapewnienie dodatkowych miejsc do spania (na materacach) dla 50 bezdomnych. Udzielanie pomocy w formie schronienia bezdomnym z terenu miasta realizowane jest zarówno stacjonarnie jako schronisko oraz interwencyjnie jako noclegownia. Przy Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn działa 18 łóżkowy Punkt Pomocy Osobom Nietrzeźwym. Celem placówki jest zapewnienie całodobowej pomocy i schronienia osobom bezdomnym w stanie nietrzeźwym. Aktualna umowa na prowadzenie ww. placówek obowiązuje do 31 grudnia 2016 roku i uwzględnia dotację z budżetu miasta na kwotę 1.991.000 zł.

Bezdomni z terenu naszej gminy umieszczani są w centrach pomocy na podstawie skierowań wydawanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w oparciu o art. 106 ustawy o pomocy społecznej. Okres pobytu ma charakter czasowy i jest adekwatny do sytuacji życiowej podopiecznych. Osobom bezdomnym przebywającym w Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn zapewniany jest nocleg oraz trzy posiłki dziennie, natomiast kobietom przebywającym w Centrum Pomocy dla Bezdomnych Kobiet i Matek z Dziećmi świadczony jest nocleg oraz możliwość wykonywania posiłków w kuchniach umieszczonych na każdym piętrze. W okresie jesienno - zimowym schroniska działają w systemie interwencyjnym, jako noclegownie i przyjmują wszystkich zainteresowanych uzyskaniem schronienia i pomocy. Jej zakres, poza noclegiem, obejmuje możliwość zaspokojenia potrzeb sanitarnych, w tym zwłaszcza kąpieli, wykonania prania oraz wymiany odzieży.

Liczba osób bezdomnych objęta pomocą poszczególnych placówek w latach 2012-2015

Rok	Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn	Centrum Pomocy dla Bezdomnych Kobiet i Matek z Dziećmi	Punkt Pomocy Osobom Nietrzeźwym przy Centrum Pomocy dla Bezdomnych
2012	2.552	1.030	4.324
2013	2.669	1.129	4.303
2014	2.710	1.227	4.344
2015	2.817	1.291	4.438

Poniższa tabela ilustruje sytuację w placówkach według stanu na dzień 31 grudnia 2015 roku:

	Centrum Pomocy dla Bezdomnych Mężczyzn	Centrum Pomocy dla Bezdomnych Kobiet i Matek z Dziećmi
Ilość łóżek stacjonarnych	165 (+56 dostawionych +50 materacy /świetlica/)	168
Aktualna liczba podopiecznych	229	118
Osoby niepełnosprawne	88	39
w tym -osoby niepełnosprawne poruszające się na wózku inwalidzkim	6	0
Podopieczni w wieku 70-80 lat	5	3

Problemem bydgoskich placówek udzielających schronienia jest brak zaplecza medycznego w rozumieniu przepisów o świadczeniach podstawowej opieki zdrowotnej. Stąd opisane wyżej, standardowe wsparcie oferowane przez schroniska i noclegownie, w perspektywie napływu starszych, niepełnosprawnych i chorych osób bezdomnych zaczyna być niewystarczające. Wszystkie osoby bezdomne przyjmowane do placówek muszą zatem posiadać zaświadczenie lekarskie stwierdzające samodzielną zdolność do funkcjonowania i przebywania w centrum pomocy Osoby wymagające specjalistycznej pomocy lub opieki medycznej przekazywane są w gestię placówek służby zdrowia, do których obowiązków należy wykonywanie określonych świadczeń.

Dużą rolę w zakresie przeciwdziałania bezdomności jest prowadzenie działań dotyczących rozwiązywania problemów alkoholowych. W Centrum z powodzeniem działa punkt konsultacyjny dla osób mających problem z nadużywaniem alkoholu, z którego do tej pory skutecznie skorzystało 97 osób bezdomnych. Od wielu lat realizowane są też programy

współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Na wyróżnienie zasługuje współpraca z Centrum Integracji Społecznej. Działania powyższe pozwoliły i pozwalają nadal na osiąganie zamierzonych efektów, wśród których należy wymienić poprawę higieny osobistej, zdobycie kwalifikacji zawodowych, zdobycie umiejętności społecznych, zachowanie abstynencji, aktywne poszukiwanie pracy, zdobycie pracy i co najważniejsze usamodzielnienie. W ramach prac społecznie – użytecznych blisko 60 podopiecznych wykonywało pracę opiekunów w stosunku do innych podopiecznych wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu, pielęgnacji i utrzymaniu higieny osobistej. W omawianych latach 13 osób bezdomnych otrzymało mieszkanie z zasobów miasta.

Zgodnie z nowelizacją ustawy o pomocy społecznej w najbliższym czasie minister właściwy do spraw zabezpieczenia określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) standard podstawowych usług świadczonych w noclegowniach, schroniskach dla osób bezdomnych i ogrzewalniach,
- 2) kwalifikacje osób świadczących usługi w noclegowniach, schroniska dla osób bezdomnych i ogrzewalnie,
- 3) standard obiektów, w których mieszczą się w noclegownie, schroniskach dla osób bezdomnych i ogrzewalniach.

Wnioski:

Cele strategiczne określone w dokumencie bazowym są nadal aktualne z uwagi na fakt, iż proces wychodzenia z bezdomności wymaga niwelowania wielu deficytów osób dotkniętych problemem. W tej sytuacji wskazane jest:

- dalsze prowadzenie działań aktywizacyjnych w obszarze zawodowym i społecznym mających na celu umożliwienie osobom bezdomnym usamodzielnianie się,
- zwiększenie ilości przydziału lokali z zasobów gminnych popartych pozytywną opinią dotyczącą realizacji indywidualnego programu wychodzenia z bezdomności,
- zwiększenie udziału osób bezdomnych w stażach zawodowych i robotach publicznych będących najbardziej efektywnymi formami wsparcia umożliwiającymi usamodzielnienie i wyjście z bezdomności,
- ubieganie się o projekty o przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, wzmocnienie sektora ekonomii społecznej oraz wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy finansowanych z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020,
- udoskonalenie infrastruktury (schroniska, noclegownie, ogrzewalnie),
- zwiększenia etatyzacji w Centrach (większa ilość specjalistów i pracowników socjalnych pracujących bezpośrednio z podopiecznym).

VII. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych i opuszczających zakłady karne

Cel strategiczny:

- ograniczenie patologii wynikającej z negatywnych zjawisk społecznych związanych z uzależnieniem, uchodźstwem oraz przestępczością
- podejmowanie działań zapobiegających wykluczeniu społecznemu osób uzależnionych, opuszczających zakłady karne oraz uchodźców

Przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii

Na terenie Miasta Bydgoszczy od lat prowadzone są działania zmierzające do uświadomienia społeczeństwa o zagrożeniach wynikających z choroby alkoholowej oraz narkomanii. Zaowocowało to tym, iż do ośrodków zgłasza się znacznie więcej osób z problemem uzależnień i to zarówno osób uzależnionych jak i członków ich rodzin niż w latach poprzednich. Wśród osób uzależnionych dużą grupę stanowią osoby z uzależnieniem mieszanym, czyli np. jednoczesnym uzależnieniem od alkoholu i narkotyków. Spośród takich pacjentów największą grupę stanowią ludzie młodzi. Istotnym zagadnieniem jest fakt, że pomoc takim rodzinom udzielana jest bezpłatnie, a oferta obejmuje wszystkich jej członków.

Rodziny w sytuacjach kryzysowych związanych z nadużywaniem alkoholu, coraz częściej korzystają z administracyjnej drogi pomocy jaką jest zgłoszenie członka rodziny do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która wobec niego prowadzi odpowiednie czynności zmierzające do podjęcia leczenia odwykowego. Bardzo często rodzina uzależnionej osoby angażuje się w pomoc i nie ma świadomości, że sama również potrzebuje pomocy. Dzięki programom prowadzonym dla osób współuzależnionych, pojawia się możliwość uzyskania specjalistycznej pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym.

W rozwiązywaniu problemów uzależnień bardzo istotne jest współdziałanie pomiędzy różnymi instytucjami zajmującymi się sferą pomocową i w związku z tym na terenie Miasta Bydgoszczy kontynuowana była współpraca pomiędzy Policją, Strażą Miejską, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Bydgoskim Ośrodkiem Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA”, bydgoskimi szkołami oraz organizacjami pozarządowymi.

W latach 2012-2015 kontynuowano działania w tym zakresie w poniższych obszarach:

- realizacji programów terapeutycznych przeznaczonych dla osób uzależnionych i ich rodzin w systemie ambulatoryjnym w Ośrodku BORPA,
- realizacji programów terapeutycznych dla ofiar i sprawców przemocy
- realizacji programów postrehabilitacyjnych i wspieraniu osób uzależnionych utrzymujących abstynencję oraz promowanie trzeźwego stylu życia.

- realizacji całodziennego programu interwencyjno - motywacyjnego dla osób przebywających w Punkcie Pomocy Osobom Nietrzeźwym.
- prowadzeniu programów pracy interwencyjno-motywacyjnych wśród osób nadużywających alkohol,
- udzielanie profesjonalnej pomocy terapeutycznej osobom bezdomnym z problemem
- realizacja zorganizowanych form wypoczynku letniego i zimowego - kolonii, półkolonii - z zastosowaniem programu profilaktycznego dla dzieci i młodzieży.
- realizacji dla dzieci, młodzieży, ich rodziców oraz innych osób dorosłych profesjonalnych programów profilaktycznych odpowiadających nowoczesnym standardom,
- realizacji programu interwencyjnego wobec kryzysu w rodzinie
- realizacja programu „Przyjazny Patrol” we współpracy z Policją i MOPS.
- realizacji programów w ramach poradnictwa udzielanego osobom z problemem uzależnień w placówkach służby zdrowia
- realizacji lokalnych imprez, konkursów profilaktycznych promujących zdrowy i trzeźwy styl życia
- organizowaniu szkoleń, konferencji z zakresu profilaktyki problemów uzależnień
- prowadzeniu edukacji publicznej z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez m.in. udział w ogólnopolskich społecznych kampaniach, wydawanie i zakup materiałów promujących profilaktykę i Ośrodek wszystkich środowisk.
- realizacji programu „Akademia Profilaktyki” dla nauczycieli, rodziców i uczniów bydgoskich szkół.

Bydgoszcz aktywnie uczestniczyła w realizacji ogólnopolskich kampanii z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Zażywanie narkotyków oraz nadużywanie alkoholu są często przyczyną wywołania agresji. Przemoc domowa w ostatnich latach jest lepiej rozpoznawana, a dodatkowymi elementami w pomocy osobom poddawanym przemocy stał się powołany w roku 2012 Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie co w zasadniczy sposób wpłynęło na poprawę współpracy pomiędzy instytucjami w zakresie przeciwdziałania przemocy. Program „Przyjazny Patrol” nastawiony jest na pomoc ofiarom przemocy domowej. Jego funkcjonowanie daje możliwość szybkiej i profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym przemocą. Dzięki współdziałaniu instytucji (BORPA, MOPS, Policja) „Przyjazny Patrol” daje natychmiastowy dostęp poszkodowanym do pomocy prawnej, materialnej oraz terapeutycznej.

W pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą istotną rolę spełniają świetlice środowiskowe oraz socjoterapeutyczne. Działalność profilaktyczna świetlic na przestrzeni kilku lat spowodowała zmianę w świadomości dzieci i ich rodziców w odniesieniu do sprawowanej roli takiej placówki. Dzieci wraz z rodzicami chętniej uczestniczą w takich zajęciach i doceniają efekty pracy profilaktycznej. Uzupełnieniem oddziaływań w zakresie profilaktyki uzależnień jest coroczne organizowanie kolonii, obozów oraz półkolonii z programem profilaktycznym.

Z powodzeniem działa i realizuje swoje zadania Miejska Komisja ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi. Jednym z takich zadań jest zobowiązanie do podejmowania leczenia. W 2012r. do Komisji wpłynęło 371 wniosków, w 2013 – 379, w 2014 – 355 i w 2015 – 376. W toku swoich prac komisja wydała ponad 2700 postanowień.

Innym zadaniem jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. W tym zakresie do zadań Komisji należy rozpoznanie indywidualnych przypadków związanych z przemocą w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i konsultacji, inicjowanie tworzenia nowych miejsc pomocy dla rodzin osób nadużywających alkoholu i uzależnionych i współpraca w tym zakresie z lokalnymi służbami, wspieranie już istniejących placówek, informowanie odpowiednich służb o przypadkach podejrzenia popełnienia przestępstwa związanego z przemocą w rodzinie.

Nowelizacja ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 30 sierpnia 2002 r. wprowadziła zasadnicze zmiany w odniesieniu do procedury wydawania i cofania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Część zadań wynikających z powyższej nowelizacji realizuje Referat Zezwoleń Alkoholowych w Wydziale Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Bydgoszczy. Nowym dodatkowym zadaniem Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stało się obowiązkowe wydawanie opinii w przedmiocie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami Rady Miasta w sprawie limitu punktów sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży jak i w miejscu sprzedaży, a także zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych.

Przeprowadzano także kontrole w związku z informacjami o sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim, a także przeprowadzano oględziny punktów sprzedaży w zakresie zgodności lokalizacji z uchwałami Rady Miasta. Prowadzono konsultacje i udzielano porad prawnych dla podmiotów kontrolowanych oraz tym, którzy ubiegali się o wydanie nowego zezwolenia.

Istotną rolę w przedmiotowej działalności odgrywa Bydgoski Ośrodek Rehabilitacji, Terapii Uzależnień i Profilaktyki „BORPA”, który od wielu lat udziela pomocy i wsparcia z zakresu problemów uzależnień, a do najważniejszych zadań z tego zakresu należały i należy działalność terapeutyczna i profilaktyczna. W jej ramach realizowane były programy dla rodziców i dzieci, programy interwencyjno profilaktyczne dla młodzieży z problemami alkoholowymi poradnictwo, organizacja szkoleń i seminariów, obozów, kolonii i ognisk socjoterapeutycznych.

W latach 2012 – 2015 zrealizowano dziesiątki imprez cyklicznych oraz okazjonalnych, które swoim zasięgiem objęły tysiące osób. Nie sposób w niniejszym opracowaniu wymienić wszystkich tych przedsięwzięć. Szczegółowe wykazy imprez uwzględnione zostały w corocznych sprawozdaniach, które BORPA składa Radzie Miasta Bydgoszczy. Doceniając jednak ogromny wkład i rolę jaką spełniają w procesie realizacji tego obszaru problemów społecznych warto wymienić te najważniejsze: impreza cykliczna „Gwiazdka z Sercem” - w Operze „NOVA”, impreza cykliczna „Dorośli – Dzieciom” – Dzień dla Rodziny”, Dzień Profilaktyka, Wigilia z „BORPA”, „Gwiazdka z sercem” dla uczestników programów

profilaktycznych oraz organizacja kilkudziesięciu szkoleń z zakresu profilaktyki antyalkoholowej dla uczniów, studentów, rodziców, nauczycieli, wolontariuszy i urzędników.

Jak powszechnie wiadomo w roku 2010 roku działalność w Bydgoszczy zakończyła Izba Wyrzeźwień. W jej miejsce powołano Punkt Pomocy Osobom Nietrzeźwym, który działa przy schronisku dla bezdomnych mężczyzn. Punkt świadczy usługi osobom uzależnionym i nietrzeźwym w szczególności osobom bezdomnym, czynny jest całodobowo we wszystkie dni tygodnia, posiada 18 miejsc dla osób w stanie nietrzeźwym. Podstawą przyjęcia do PPO osoby nietrzeźwej, zakłócającej ład i porządek publiczny lub osoby agresywnej będącej po spożyciu alkoholu lub innej substancji odurzającej jest doprowadzenie takiej osoby do placówki przez Policję lub Straż Miejską. Osoby pozostające w PPO mają zapewnioną opiekę lekarską oraz zabezpieczony zostaje ich depozyt finansowy i rzeczowy.

Najistotniejsze zadania opisane powyżej realizowane są w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii ze środków pochodzących z opłat za wydawane zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Działania na rzecz osób opuszczających jednostki penitencjarne i uchodźców

Jak wykazano wyżej jedna z przyczyn udzielania pomocy społecznej jest opuszczanie zakładów karnych i aresztów śledczych. Skala ta nie jest duża, ale co roku liczba osób, które zwracają się o określone formy wsparcia wzrasta. W roku 2012 świadczenia przyznano 173 osobom, w 2013 - 227 osobom, w roku 2014 - 259 osobom, a w 2015 273 osobom. Główną przyczyną interwencji socjalnej jest brak miejsca zamieszkania oraz brak pracy. Wielokrotnie też osoby opuszczające zakłady penitencjarne stają się klientami ośrodków pomocy po wyczerpaniu środków, które otrzymały w ramach tzw. pomocy postpenitencjarnej. W zakresie tym istotnym pozostaje sposób przygotowania osadzonych do opuszczenia zakładów oraz współpraca między jednostkami penitencjarnymi, a jednostkami samorządu terytorialnego. Uznając wagę problemu 27 kwietnia 2011r. przyjęto w drodze Uchwały Nr XI/96/11 Rady Miasta Bydgoszczy „Informację w sprawie roli organów samorządu terytorialnego w procesie resocjalizacji osadzonych oraz przygotowaniu osób opuszczających zakłady karne do powrotu do społeczeństwa”. Wnioski wynikające z niniejszej informacji zostały wdrożone do realizacji. Jednym z niezwykle ważnych elementów tej działalności jest wykorzystywanie możliwości zatrudniania osadzonych przez miejskie jednostki organizacyjne. Na mocy porozumienia z Sądem Okręgowym w Bydgoszczy i współpracy z ośrodkami kuratorskimi od kilku lat realizowany jest też program wykonywania przez skazanych kar orzeczonych w formie prac użytecznych, czyli możliwości „odpracowania” orzeczonej kary na rzecz placówek użyteczności społecznej. M.in. skutecznie ten program realizowany jest w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej. W latach 2012 – 2015 karę odbyło w ten sposób 826 skazanych, w tym w roku 2015 – 319 osób. W zakresie tym gmina Bydgoszcz, w roku 2014 uznana została za najlepiej działający region w kraju.

W latach 2012 – 2015 na terenie miasta nie wystąpił problem z osiedlaniem się uchodźców. Nie ulega wątpliwości, że w związku z eskalacją napływu uchodźców do Europy, z problemem tym możemy zetknąć się w najbliższym czasie także w naszym mieście.

Wnioski:

- w dalszym ciągu prowadzić działalności terapeutyczną, edukacyjną i informacyjną w zakresie profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie przez powołane do realizacji tego zadania jednostki miejskie,
- w zakresie powyższym realizować wszelkie formy współpracy z organizacjami pozarządowymi, korzystającymi ze środków Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- udzielać wsparcia socjalnego w razie wystąpienia konieczności udzielenia pomocy uchodźcom przebywającym na terenie miasta Bydgoszczy.

ZAKOŃCZENIE

Przedłożona informacja o realizacji „Strategii rozwiązywania problemów społecznych miasta Bydgoszczy na lata 2005 – 2015” za lata 2012 - 2015 wraz z wnioskami w tym zakresie nie wyczerpuje szczegółowo prowadzonych działań w realizacji określonych priorytetów i kierunków dla obszarów problemowych.

W materiale przedstawione zostały najważniejsze realizacje zadań, które wykonują przede wszystkim jednostki miasta. Nie bez znaczenia jednak jest współpraca tych jednostek z organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki zdrowotnej czy profilaktyki dotyczącej profilaktyki i terapii uzależnień. Z uwagi na wielość tych organizacji nie sposób wymienić wszystkich, choć ich rola w rozwiązywaniu problemów społecznych jest niewątpliwie znacząca. Obszerna informacja przedstawiana jest co roku w materiale dotyczącym współpracy miasta z organizacjami pozarządowymi.

Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych zależy przede wszystkim od właściwej diagnozy problemów mieszkańców Bydgoszczy oraz aktualizacji obszarów zagrożeń i ich rozmiaru. Stworzenie skutecznych, nowoczesnych form pomocy zależy od infrastruktury jednostek i profesjonalizmu kadry zajmującej się problemami społecznymi.

Jak wynika z zawartych wniosków podsumowujących poszczególne obszary działań za najważniejsze uznaje się wspieranie i aktywizację osób i rodzin oraz wczesną interwencję w przypadku pojawienia się problemu wymienionego w jednym z obszarów Strategii. Istotą rozwiązywania problemów poszczególnych osób i środowisk nie jest jedynie pomoc materialna w postaci zasiłków z pomocy społecznej, ale przede wszystkim wskazywanie możliwości pozwalających na samodzielne pozyskanie środków i zaspokojenie potrzeb swoich i rodziny własnym staraniem.

W dalszej realizacji Strategii za najważniejsze uznaje się kontynuację sprawdzonych form pomocy kierowanej do dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych, uzależnionych, bezdomnych i bezrobotnych. Zakłada się dalszy rozwój infrastruktury pomocy społecznej

realizującej zadania przede wszystkim w zakresie wsparcia dziecka i rodziny oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Niezwykle ważnym pozostaje nadal wielopłaszczyznowa współpraca podmiotów, których działalność uwzględniono w niniejszej informacji. Biorąc pod uwagę dotychczasowe jej efekty należy wyrazić przekonanie, iż prowadzić ona będzie do osiągnięcia zamierzonych celów oraz podniesienia jakości życia mieszkańców Bydgoszczy.

W chwili obecnej toczą się prace nad przygotowaniem nowej strategii, która obejmie lata 2016 – 2023. Będzie ona spójna z innymi strategiami oraz strategią rozwoju Bydgoszczy do roku 2030.

Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bydgoszczy

